

Skriftlig orientering fra forvaltningen (sekretariat for landdistrikter) i perioden 5/5 2023 – 7/9 2023

Arrangementer:

12. maj Årsmøde i Landdistrikternes Fællesråd

To bestyrelsesmedlemmer af Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter samt landsbyudvikler og landdistriktskoordinator deltog i årets Årsmøde hos Landdistrikternes Fællesråd den 12. maj i Skive.

Sønderborg er B-medlem af organisationen, der er almennyttig, partipolitisk neutral interesseorganisation, der varetager fælles opgaver og interesser for danske landdistrikter. Medlemmerne tæller en række landsdækkende organisationer, 55 kommuner, fire regioner, de lokale aktions-grupper (LAG/FLAG) samt et større antal landsbyer og landdistriktsråd.

Udover funktionen som interesseorganisation fungerer Landdistrikternes Fællesråd som national sparringspartner på landdistriktsområdet for Folketinget og centraladministrationen.

Årsberetning 2022, læs [HER](#), Udspillet Green New Deal, læs [HER](#)

15. maj LAG Kickoff

Plan- og Landdistriktsstyrelsen afholdt Kick-off arrangement i Middelfart, for at fejre opstart af næste LAG-programperiode fra 2023 – 2027. Her deltog landsbyudvikleren og landdistriktskoordinatoren med formanden for LAG Sønderborg-Aabenraa.

[LAG-midlerne](#) er finansieret af EU og bliver tildelt til projekter, som sigter mod at fremme jobskabelse og økonomisk vækst i landdistrikterne.

16. maj Webaften

Ca. fire gange pr. år afholdes undervisningsaften for webmastere i vedligeholdelse og opdatering af egne Infoland-hjemmesider samt tilhørende app-løsning.

16. maj tværgående møde i Langballigau omkring sejlads over Flensborg Fjord

Som ét af resultaterne fra TOUR-BO projektet er udarbejdet en strategi for cykelfærgesejllad over Flensborg Fjord. Ét til to gange pr. år mødes parterne på begge sider af fjorden i enten Langballigau eller Brunsnæs, for at arbejde på at opfylde strategien. Koordinatorer fra Kreis Schleswig-Flensburg og Sønderborg sætter rammerne for mødet.

Læs mere [HER](#).

22. maj Landsbytopmøde

På Landsbytopmødet blev afholdt generalforsamling i både Landsbyforum og Mobilitetsforeningen, "ÅRETS LANDSBY" blev kåret på baggrund af landsbylaugenes indsendte formandsberetninger.

Sidste halvdel var fællesmødet med nyt fra de politiske udvalg og gruppedialog om det højst aktuelle emne: Energiforsyning – hvilke muligheder ser du/I for værdiskabelse i lokalsamfundene?

Læs indhold og referater [HER](#)

Sekretariatet udfører sekretariatsbistand til Landsbyforum og Mobilitetsforeningen.

29. maj – 2. juni: studietur ifm. R Youcult

Landdistriktskoordinatoren deltager i dette projekt fra Syddansk Universitet: R Youcult, for at få opnå kompetencer og øge fokus på inddragelse af unge i landdistrikterne – ikke som kulturmedarbejder, men koordinator.

Projektets mål er at udvikle og designe et universelt træningsprogram af høj kvalitet for kulturarbejdere i landkommuner og kulturinstitutioner i landdistrikterne i EU. Uddannelsesprogrammet skal give kulturarbejderne kernekompetencer til at lette processer, der kan føre til forankring og opbygning af en dynamisk ungdomskultur i landdistrikterne med deres eget rum som et integreret rum i deres hjemlige landdistrikt.

Projektet foreslår en innovativ ramme for kvalitetsuddannelse af kulturarbejdere som en central indsats for at opfylde disse politiske mål. Et sådant forslag følger op på den strukturerede dialog mellem eksperter i de kulturelle sektorer og anbefalingen i Voices of Culture-rapporten. Her står der, at der mangler samarbejde på tværs af generationerne og dialog mellem generationerne, og at formelle kulturelle træningsprogrammer og uddannelse ikke er målrettet mobilisering af denne gruppe.

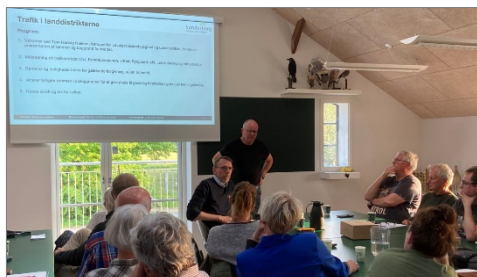
Udover digitale undervisningstimer er det en del af projektet, at deltagerne fra Portugal, Finland og Danmark gensidigt besøger hinanden. I maj gik besøget til Portugal. Projektet er finansieret med EU-midler.

25. maj 2023 kl. 19.00:

Temaaften om trafik i landdistrikterne

Som opfølgning på møderækken i oktober med alle landsbylaug og status på deres lokale udviklingsplaner, opstod et behov for uddybning af forhold omkring trafik. Derfor blev der holdt temaaften med følgende [program](#). Der var stor fremmøde og spørgelyst – se billederne [HER](#) – hvor Keld Rysgaard og Jan Schmidt forsøgte at skabe mening og forståelse for trafikforhold og anlæg.

8. juni KL netværksmøde, Nordfyn

Landsbyudvikler og landdistriktskoordinator deltager i KL's netværk for koordinatore. Møderne afholdes ca. 3-4 gange pr. år, hvor faglige temaer tages op. Overskrifterne var denne gang:

1. Oplæg og drøftelse om LAG og Landdistriktpuljen ved Plan- og Landdistriktsstyrelsen
2. Synliggørelse af lokalsamfund og arbejde med lokalsamfundet i Nordfyens kommune
3. Tur i Morud ved Morud lokalråd
4. Civilsamfundets betydning for udvikling i landdistrikter v/ Evald Bundgård Iversen, lektor på SDU, læs [HER](#)

13. juni Møde i Green Power Denmark, Middelfart

Landsbyudvikleren og Klimakoordinatoren deltog i arrangementet for at blive klogere på emnet: "Grønne varmeløsninger til de danske landområder"

15. juni – 18. juni 2023: Folkemødet på Bornholm 2023

Landsbyforum havde modtaget 50.000 kr. fra Puljen til Borgerinitiativer til et kompetenceforløb i nærdemokrati.

De frivillige har deltaget siden 2016, og oplevelserne og erfaringerne ses [HER](#).

Årets debat lå i forlængelse af COP27-temaet og temaet: **Landsbyernes stemmer.**

20. juni Workshop om borgerinddragelse, energifællesskaber og VE-egenforbruger,

VE-rejseholdet¹ stod for arrangementet, hvor workshoppen satte fokus på borgerinddragelsesprocesser og lokal forankring i forbindelse med udbygning af vedvarende energi på land. Der var desuden være temaoplæg om de juridiske rammer for energifællesskaber og VE-egenforbruger. Workshoppen gav mulighed for vidensdeling om, hvordan man som kommunal forvaltning kan aktivere lokale virksomheder og borgere i udbygningen af vedvarende energiproduktion. Fra Sønderborg deltog landsbyudvikleren, klimakoordinatoren samt energiplanlægger.

21. august Udflugt til Sæd vedr. vindmøller og borgererfaringer

I samarbejde med ProjectZero og Landsbyforum blev afholdt inspirationstur til Tønder, hvor formålet var at hente erfaringer omkring eksisterende VE-anlæg. Invitationen lød:

"Er du også nysgerrig på, hvordan det er at være nabo til en vindmølle – og hvordan man som lokalråd tackler en proces omkring opstilling af VE-anlæg. Så tag med den 21. august, hvor ProjectZero inviterer interesserede medlemmer fra lokalrådene på en bustur til Vindtved-møllerne i Sæd.

Landsbyudvikleren koordinerede i forhold til landsbylaugene.

---

¹ VE-rejseholdet er et initiativ, som udspringer fra Klimaafnåte om grøn strøm og varme fra den 25. juni 2022, hvor aftalepartierne blev enige om, at sikre rammevilkår der muliggør en firedobling af den samlede elproduktion fra solceller og vindmøller på land inden 2030. VE-rejseholdet består af et fast tværfagligt hold af medarbejdere fra Energistyrelsen, Miljøstyrelsen og Plan- og Landdistriktsstyrelsen. VE-rejseholdet vil afholde en række workshops og temaoplæg rundt om i landet.

22. august besøg fra Stevns

16 personer fra Stevns besøgte Sønderborgs landdistrikter og hentede erfaringer hjem til deres eget spændende udviklingsarbejde. Landsbyforums bestyrelse, Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter (v. Henning) og sekretariat for landdistrikter var værter med oplæg fra bl.a. Polle fra Oksbøl, Grete fra Brunsnæs og Leif fra Mobilitetsforeningen. Læs [HER](#)

24. august fundraiser kursus

"Har du eller dit landsbylaug en god idé til et projekt, som lige mangler det sidste løft eller midler? Så kom til tema-møde om Det gode projekt og fondsansøgning, når Malene Stub Selmer fra Primus-motor deler ud af sin erfaring om fundraising." Sådan lød [invitationen](#) til en spændende aften for frivillige.

Ønsker du at købe bogen: Få succes med fundraising – kontakt Connie på cskb@sonderborg.dk.

29. august Coheat studietur til Djursland med deltagelse af ProjecZero og Sønderborg Varme

ProjectZero har opnået EU-midler til et varmekonverterings- og energireoveringsprojekt – COHEAT2 – som ledes af Region Syddanmark. Deltagerne er Nyborg, Assens, Faaborg-Midtfyn, Svendborg, Middelfart, Kolding og Sønderborg Kommune, Dansk Fjernvarme, PlanEnergi og EC Network. Formålet er hjælpe borgerne med at vælge de bedste energiløsninger, læs mere [HER](#).

Landsbyudvikleren deltager i netværket omkring projektet, der senest har finansieret screening af landsbyerne for at undersøge potentialerne for etablering af fælles varmeløsninger.

Fødevarerinitiativer:

Orientering fra fødevarerkoordinatoren på status for handlinger i hht. Handleplan for fødevarer:

Status "Sønderborg gør kål på Madspild".

Madspildsprojektet "Sønderborg gør kål på Madspild" er startet op på Tangshave Bo- og Aktivitetscenter. Det samlede madspild er blevet målt over de seneste 14 dage.

I samarbejde med Tangshave arbejdes der nu på at indføre nye arbejdsgange, med det formål at reducere madspildet.

Erfaringer fra andre madspildsindsatser viser, at der udover det klimamæssige potentiale også vil være andre potentialer i de kommunale køkkener. Som en del af den næste fase i "Sønderborg gør kål på Madspild", planlægges en potentiale-dialog med forvaltningen Omsorg og Udvikling.

Både køkkenpersonale, plejepersonale og ledelsen bidrager med gode løsningsforslag og en høj motivation for at mindske madspildet. Der gennemføres en fornyet madspildsmåling efter implementering af de nye arbejdsgange hvilket forventes at foregå i slutningen af november.

Madspildsevent på Center for Verdensmål

Lørdag d. 30. september løber årets madspildevent af stablen. Eventet er arrangeret i et samarbejde mellem fødevarekoordinator og Center for Verdensmål. Der vil være et formidlingsspor, et aktivitetsspor og fællesspisning. Eventets primære målgruppe er børnefamilier.

Der er flere lokale producenter, restauratører og foreninger der bidrager til dagen bl.a karikatur, Dining by Kretzmann, Hestehavegård, Egeskovgård, Kvickly Nordborg, Folkekøkkenet og Perma Syd.

Her er invitationen til eventet til venstre:

SPIS OG SPAR
SAMMEN GØR VI KÅL PÅ MADSPILD
LØRDAG 30. SEPTEMBER 2023 KL. 11 - 15 - CENTER FOR VERDENSMÅL, LØKKEGÅRDSVEJ 3, SØNDERBORG

Bliv inspireret til, hvordan du stopper madspild derhjemme - og få hele familien med.
Det er faktisk nemt og sjovt. Og så gælder det både klima og pengepung!

OPLEV BLANDT ANDET:
Fællesspisning med Folkekøkkenet Kvickly Nordborg (kræver tilmelding)
Tyt velsmag i dine resteretter, Dining By Kretzmann
Sylt havehøsten + få nyt liv i træfrugt og grønt, Syltedronningen
Mad skal spises ikke spildes, Yvonne Gottfredsen/StopSpildAFMad
Stjerneløb: Bliv kloget på madspild
Is-station
Byttebazar: Byt dine blytter
Bliv inspireret: Hvad er en permahave?
Leg med verdensmålene
Sanketur: Sådan samler du i naturens forrådskammer
Mål din mad: Kan det stadig spises?

Se hele programmet på www.centerforverdensmaal.dk

Øvrige opgaver:

Sekretariatet hjælper landsbylaugene med sparring og udviklingsopgaver samt fungerer som sekretær for Landsbyforum.

Af indsatser kan nævnes:

1. Opfølgning på statusmøderne i oktober 2022 – herunder forsøg på forenkling af sagsgange omkring myndighedsbehandling af projekt: "Muldtoiletter" samt særligt fokus på "Fælles varmeløsninger" og "trafik i landdistrikterne" og borgerinddragelse ifm. etablering af VE-anlæg.
2. Tættere samarbejde med LAG Sønderborg Aabenraa og de ansvarlige på landdistriktsområdet i Aabenraa Kommune.
3. Når landsbylaugene ønsker at opdatere deres lokale udviklingsplaner til "Bæredygtige lokale udviklingsplaner" står sekretariatet til rådighed.
4. Igangværende projekter:
  - 4.1 "Global udsyn og lokal handling" – et tværgående projekt mellem de sønderjyske kommuner, hvor formålet er at undersøge mulighederne for etablering af fælles varmeløsninger udenfor kollektive forsyningsområder (område 4).
  - 4.2 "Landsbyfællesskaber som økonomiske entreprenører" - Projektet skal finde og afprøve organisatoriske løsninger, så et helt lokalsamfund i fællesskab kan udvikle, etablere og drifte fællesløsninger, hvor landsbylauget går forrest som økonomisk entreprenør.

Sekretariat for Landdistrikter:

Fra juni 2023 – 2027 overtager Sekretariat for Landdistrikter LAG-administrationen for LAG Sønderborg-Aabenraa.

Hvad er LAG?

Lokale aktionsgrupper – LAG – er lokalt forankrede foreninger, som skaber udvikling og innovation i lokalsamfundene ved blandt andet at tildele tilskuds-midler til relevante projekter. Bestyrelsen i aktionsgruppen er valgt blandt områdets borgere. I bestyrelsen sidder repræsentanter fra borgere, virksomheder, foreninger og myndigheder, som skal bestyre foreningen og sørge for at den lokale udviklingsstrategi bliver opfyldt.

“De bedste idéer kommer fra dem, der kender området bedst – nemlig de lokale selv.”

Visionen for lokale aktionsgrupper er at skabe udvikling med udgangspunkt i det enkelte områdes lokale behov. Det sker med udgangspunkt i den såkaldte [LEADER-metode](#) og en [lokal udviklingsstrategi](#), som aktionsgruppen har udarbejdet. Udviklingsstrategien danner grundlaget for gruppens arbejde og sætter rammerne for, hvilke projekter aktionsgruppen kan tildele tilskud.

LAG Sønderborg-Aabenraa vil støtte udvikling af erhvervslivet, job, aktiviteter, kultur og naturoplevelser i landdistrikterne med fokus på bæredygtighed med henblik på at øge bosætningen i landdistrikterne.

Er der spørgsmål, kan kontakten rettes til Connie Mark Skovbjerg, Landdistrikts- og LAG-kordinator, LAG-mobil: **2441 0942**

Hent råd og vejledning på hjemmesiden: www.lag-soenderborg-aabenraa.dk

Betjeningen fra sekretariatet er desuden:

Lene Lund Boisen,
Fødevarerkoordinator

Carl Erik Maae,
Landsbyudvikler